

Nationaal Coördinator Groningen

Aan
Maatschappelijke Stuurgroep
Bestuurlijke Stuurgroep

**Nationaal Coördinator
Groningen**

Behandeld door
(10)(2e)

T (10)(2e)
(10)(2e) @nationaalcoordinatorgr
oningen.nl

Datum
15 januari 2019

Kenmerk
NCG / 19008190

Kopie aan

Bijlage(n)

memo

Onderzoeken: Stand van zaken Q3 en Q4 2018

Ter informatie

Kennis en onderzoek zijn belangrijk voor NCG. Bijvoorbeeld bij het maken van nieuw beleid en het uitvoeren van de versterkingsopgave. Daarom stimuleert NCG het ontwikkelen en delen van kennis rond de aardbevingen en een kansrijk Groningen. Ook laat NCG op verschillende thema's onderzoeken uitvoeren. Onafhankelijk, transparant en met draagvlak in de regio.

Kennisplatforms

Om het opbouwen en delen van kennis te stimuleren heeft NCG BuildinG en de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) gevraagd twee kennisplatforms in te richten: 'Bouwen en Versterken' en 'Leefbaar en Kansrijk Groningen'.

Bouwen en Versterken

In augustus heeft BuildinG het verslag gepubliceerd van de kennistafel van 28 juni. Het thema van deze bijeenkomst was schade en monitoring. In het verslag staat een top vijf van onderwerpen voor vervolgonderzoek rond oorzaken van schade, seismische monitoring, monitoring van gebouwtrillingen en schade en effecten van de ondiepe ondergrond. Dertig professionals en wetenschappers hebben deze top vijf samen opgesteld. NCG heeft het verslag aangeboden aan het ministerie van EZK, Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), Kennisprogramma Effecten Mijnbouw (KEM) en Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG).

Op 11 oktober is een kennistafel gehouden over versterkingsmethoden. Aan de orde kwamen verschillende aspecten van de versterkingsopgave: een maatregelencatalogus, oplossingen voor toekomstige versterkingen, rekenen aan de versterkingsopgave en de opgave voor woningcorporaties. In november is het verslag van deze kennistafel gepubliceerd. Ook dit verslag is aangeboden aan EZK, SodM, KEM, en aan de ministeries van BZK en CVW.

In oktober is ook de website van het Kennisplatform Bouwen en Versterken gelanceerd. Op deze website is informatie te vinden over activiteiten van het Kennisplatform. Ook is er een kennisbank waar de belangrijkste rapporten rond bouwen en versterken in Groningen worden samengevat en geduid. De kennisbank wordt de komende tijd nog verder gevuld. Zie www.kennisplatformbouwen.nl

Leefbaar en Kansrijk Groningen

De RUG werkt samen met Hanzehogeschool Groningen, CMO-STAMM / Sociaal Planbureau Groningen en de GGD Groningen aan het inrichten van het Kennisplatform Leefbaar en Kansrijk Groningen. Als start van het kennisplatform is op 14 juni een kennistafel gehouden. Het verslag van deze kennistafel volgt begin 2019.

Nationaal Coördinator
Groningen

Kenmerk
NCG / 19008190

Op 12 december is de tweede kennistafel gehouden. Het thema was randvoorwaarden voor onderzoek. De volgende vragen kwamen aan de orde:

- Hoe kunnen we onderzoek met bewoners ontwerpen en inrichten zodat zij hier een positieve impact van ondervinden?
- Hoe kunnen we de organisatie en programmering van onderzoek verbeteren?
- Hoe creëren we een betere afstemming van en regie over de verschillende (lopende) onderzoeken zodat kwaliteit wordt gewaarborgd?
- Hoe kunnen we ervoor zorgen dat kennis de verschillende stakeholders beter bereikt, zodat kennis en onderzoek rendeert?

Het verslag van deze kennistafel volgt begin 2019. Ook wordt gewerkt aan een website, www.kennisplatformleefbaar.nl

Ondergrond Groningen

Voor het thema ondergrond zet NCG zich in voor kennisopbouw via het KEM van EZK en SodM. In maart 2017 zijn bij een Kennistafel Ondergrond Groningen kennisvragen verzameld. Inmiddels lopen er vanuit EZK enkele onderzoeken om deze vragen te beantwoorden. Meer informatie hierover is te vinden op de website van het KEM, die in november gelanceerd is. Zie www.kemprogramma.nl

Kenniscongres Veilig Wonen!

Op donderdag 8 november vond het eerste kenniscongres Veilig Wonen! plaats. Dit kenniscongres was een gezamenlijke activiteit van het Kennisplatform Bouwen en Versterken en het Kennisplatform Leefbaar en Kansrijk Groningen. Het kenniscongres was al vroeg volgeboekt. Onder de 200 bezoekers waren bewoners, vertegenwoordigers van overheden, het bedrijfsleven, de politiek en maatschappelijke organisaties. Ze konden met verschillende lezingen en een debat bestaande en nieuwe kennis opdoen over leefbaarheid en techniek in het licht van het Groninger aardbevingsdossier.

Critical review

Net voor de zomervakantie is een critical review gehouden over de waarde van ons erfgoed. Het verslag is in het derde kwartaal van 2018 gepubliceerd.

In het vierde kwartaal is een critical review gehouden over ontwikkeling van de regionale economie. De regionale economie van het aardbevingsgebied is niet krachtig. Het stoppen met de aardgasproductie zal bovendien leiden tot verlies aan banen. In de critical review is een open dialoog gevoerd met als centrale vraag: welke maatregelen moeten genomen worden om de sociaaleconomische structuur van het aardbevingsgebied te versterken?

In drie bijeenkomsten met verschillende samenstelling is informatie over dit onderwerp opgehaald. Vervolgens is op 14 december een publieke bijeenkomst gehouden waarin enkele deskundigen een presentatie over het thema hebben

gegeven. Deze presentaties waren de opmaat voor besprekingen in kleine groepen over stellingen en een publiek debat. De input die deze dag geleverd is, wordt in het verslag van de critical review verwerkt. Eind januari 2019 wordt dit verslag gepubliceerd. Het verslag met de opbrengsten van de bijeenkomsten wordt ook aangeboden aan de kwartiermakers van het Nationaal Programma Groningen.

**Nationaal Coördinator
Groningen**

Kenmerk
NCG / 19008190

CBS Woningmarktontwikkelingen rondom het Groningenveld

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) brengt twee keer per jaar de ontwikkeling van de huizenprijzen en de verkoopbaarheid van woningen rondom het Groningenveld in kaart. In oktober is het zesde rapport in de cyclus uitgekomen. Uit het onderzoek blijkt dat:

- zowel het aardbevingsgebied als de rest van Nederland te maken heeft gehad met een woningmarkt die eerst verslechterde en vervolgens herstelde.
- de koopwoningmarkt in Nederland sinds medio 2013 weer aantrekt. Het moment waarop het herstel inzette verschilt wel per onderzoeksgebied. Voor Groningen geldt dat het herstel begint in de gebieden met gemiddelde en hoge schade-intensiteit later dan in andere gebieden. Als gevolg hiervan is de verkoopbaarheid van woningen minder gunstig in de gebieden met meer schade.
- de huizenprijzen in gebieden met een hoge schade zich minder gunstig ontwikkelen dan in andere gebieden.
- er sprake is van een negatief migratiesaldo. Dit betekent dat er meer mensen uit het gebied vertrekken dan er komen wonen. Nieuw in dit onderzoek is het effect van de stad Groningen op de woningmarktontwikkeling. Voor huishoudens wordt het steeds lastiger om in de stad Groningen een woning te vinden. Het blijkt dat de woningen in het aardbevingsgebied grenzend aan de gemeente Groningen van dit effect profiteren en woningen daardoor beter worden verkocht.

De ontwikkelingen in het huidige onderzoeksrapport zijn sterk in lijn met de bevindingen uit de eerdere onderzoeksperiodes.

Regionale Marktindicator

NCG heeft OTB gevraagd om in de provincie Groningen een regionale steekproef van de Eigen Huis Marktindicator (EHM) uit te voeren. De proef voor deze regionale marktindicator Groningen is gestart in januari 2017. Eind 2018 is het rapport over het derde kwartaal van 2018 uitgekomen.

Uit het onderzoek blijkt dat:

- de situatie in Groningen stabiliseert. Mensen zijn positiever dan in 2015. Er is in het vertrouwen op de woningmarkt geen verschil meer tussen Groningen en de rest van Nederland.
- starters minder positief zijn en minder vertrouwen hebben dan tijdens de vorige metingen. Dit komt waarschijnlijk door de stijgende huizenprijzen, waardoor de huizen minder bereikbaar voor starters zijn.
- dertigers en gezinnen positiever zijn en meer vertrouwen hebben. Dit komt waarschijnlijk door dezelfde stijgende huizenprijzen, waardoor deze doelgroep beter door kan stromen.

Gronings Perspectief

De RUG meet de veiligheids- en gezondheidsbeleving en het toekomstperspectief in de aardbevingsregio in opdracht van NCG. De RUG doet dit in samenwerking met GGD Groningen en de afdeling Onderzoek en Statistiek van de gemeente Groningen.

**Nationaal Coördinator
Groningen**

Kenmerk
NCG / 19008190

In het derde en vierde kwartaal is samenvoeging van de panels van Gronings Perspectief en Groninger Panel doorgezet en is het kwalitatieve onderzoek bij kinderen en bewoners gestart. Tot slot is in het vierde kwartaal het rapport 'De sociale impact van gaswinning in Groningen' uitgebracht. Het is een weergave van een peiling in juni 2018. De algemene conclusie is dat vertrouwen en ervaren veiligheid blijven dalen.

Onderzoek gezondheidsgevolgen bij aardbevingen

Uit onderzoeken van Gronings Perspectief komt naar voren dat aardbevingsproblematiek gezondheidsklachten met zich mee brengt, maar dat bewoners hiervoor zelden naar formele zorgaanbieders gaan. Beide ontwikkelingen vragen om een intensievere samenwerking tussen gemeenten, informele zorg, formele zorgaanbieders en NCG.

NCG heeft GGD Groningen de opdracht gegeven een uitvoeringsplan te schrijven voor het aanpakken van de problematiek met betrekking tot gezondheidsgevolgen bij aardbevingen. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) ondersteunt de GGD in deze opdracht. Het doel is een aanpak te ontwikkelen gericht op het voorkomen en verminderen van afnemend welbevinden en gezondheid van inwoners door aardbevingen. Daarbij is er specifiek aandacht voor verschillende doelgroepen, waaronder kinderen en bewoners van woningen met meervoudige schade. Een eerste tussenrapport met een analyse is in oktober 2018 opgeleverd. Het eindrapport wordt eind februari verwacht.

Pilot tilsensoren

Op 5 december 2018 heeft NCG de Europese aanbesteding voor een pilot tilsensoren gepubliceerd. In het aanbestedingsdocument staan twee percelen waar marktpartijen zich op in kunnen schrijven:

- Perceel 1: Plaatsing en onderhoud meetopstellingen, dataverzameling, data-analyse en interpretatie
- Perceel 2: Opname van de bouwwerken

De pilot heeft een voorziene looptijd van twee en een half jaar, waarvan 22 tot 24 maanden daadwerkelijk gemeten wordt. Na een jaar meten, wordt geëvalueerd of er aanpassingen nodig zijn in het aantal meetlocaties.

Parallel aan de voorbereiding van de Europese aanbesteding hebben TNO en Deltares in opdracht van NCG meetdata geanalyseerd van drie locaties waar gemeten is met tilsensoren. De analyse wordt verwerkt in een rapport.

Infrastructuur

De rapportage 'Kwalitatieve risicoanalyse Infrastructuur Groningen' is gepubliceerd. Samen met gemeenten worden pilots voorbereid voor het onderzoeken van risico's en effecten van een zware aardbeving. Daarnaast is het voornemen om ook de prioriteringswijze die in de kwalitatieve analyse van Antea is opgenomen te valideren. De resultaten van de pilots worden gebruikt om vast te stellen of het noodzakelijk is om beheersmaatregelen te formuleren voor wanneer een zware aardbeving zich voordoet.

Nationaal Coördinator
Groningen

NEN

Op 1 november 2018 is de NPR9998:2018 door de NEN gepubliceerd. Constructeurs kunnen deze richtlijn gebruiken om te berekenen hoe sterk een gebouw moet zijn om voldoende bestand te zijn tegen geïnduceerde aardbevingen zoals die voor kunnen komen in Groningen. Deze versie vervangt de ontwerpversie NPR 9998:2017 die op 1 juli 2017 was gepubliceerd. In de tussenliggende tijd zijn de commentaren op de ontwerpversie verwerkt en is de laatste stand der techniek verwerkt. Op korte termijn wordt ook de webtool aangepast naar de meest recente inzichten over de ontwikkeling van de aardbevingsdreiging. Daarmee is de opdracht van NCG aan NEN afgerond.

Kenmerk
NCG / 19008190

Door de experts is aangegeven dat er nog diverse verbeteringen mogelijk zijn. NCG adviseert daarom om de NPR9998 verder te blijven ontwikkelen.

Proeftuin Onderdendam

Samen met het dorp Onderdendam, gemeente Bedum en de provincie wordt sturing gegeven aan het programma en het beheer van de proeftuin Onderdendam.

Een proefproject voor de collectieve aanpak van potentiële risicovolle gebouwelementen (PRBE's) heeft enige vertraging opgelopen. Het proefproject wordt naar verwachting begin 2019 afgerond. De meeste PRBE's zijn inmiddels aangepakt, de resterende PRBE's betreffen met name monumenten. Het proefproject wordt in het eerste kwartaal van 2019 afgerond. In het vierde kwartaal is de discussie met de stakeholders gestart over de wijze waarop een vervolg aan de proeftuin kan worden gegeven.